

DE TALATÍ DE DALT A TORRE D'EN GALMÉS: AMICS DEL MUSEU DE MENORCA AMB EL MÓN UNIVERSITARI

Com ha vingut fent els darrers anys, Amics del Museu de Menorca ha organitzat -amb l'aval científic i d'infraestructures del Museu- un camp de treball arqueològic, adreçat de manera especial a estudiants universitaris d'història.

Talatí de Dalt 2001 Torre d'en Galmés,

L'edició d'aquest any ha tingut dues importants novetats: la presència d'un grup d'estudiants nord-americans de la Boston University i que part de les tasques de camp s'han fet al poblat talaiòtic de Torre d'en Galmés.

Però, organitzar una activitat tan complexa com Talatí de Dalt 2001 Torre d'en Galmés exigeix molta feina, no sols de la gent de l'equip del camp de treball, sinó també de tots els membres de la Junta de l'associació. Són moltes hores de treball i contactes arreu. Perquè no n'hi ha prou amb els mitjans de què es disposa, contant entre d'ells amb la important aportació del Museu, sinó que s'han d'anar a cercar altres ajuts: la Comandancia Militar de Menorca, Consell Insular, l'Ajuntament de Maó, Foment del Turisme, Banca March, La Menorquina, AENA o Cervezas Damm-Coca

Cola; i l'estaló acadèmic de les universitats: de Boston, Autònoma de Barcelona, de València i de les Illes Balears. A tots ells, el nostre agraïment.

La Boston University

Els primers contactes amb aquesta universitat americana vénen del 1999, al primer camp de treball a Talatí de Dalt, es van anar

intensificant el 2000 i es va concretar per a la primavera-estiu de 2001 la vinguda d'un grup d'estudiants, acompanyats de dos professors i dos doctorands.

La part americana del camp de

treball es va fer entre el 22 de maig i el 2 de juliol. La setmana abans van arribar els professors James Wiseman i Amalia Pérez-Juez i els dos doctorands; entre el 21 i el 22 van arribar el grup de vint-i-un alumnes. El director de l'excavació va esser

l'arqueòleg de l'equip d'Amics del Museu de Menorca Joaquim Pons Machado. Les classes teòriques i les pràctiques de taller es van fer al Museu, on es va seguir el programa de la Boston University amb aportacions de l'equip de la nostra associació. Pel que fa a les tasques de camp, es van fet a Talatí de Dalt; l'excavació va esser una continuació del que s'havia fet els anys anteriors; també ho van esser les seqüències estratigràfiques i els materials que va proporcionar la nova campanya, entre els que destaquen un bol amb òmfal i un vas troncocònic talaiòtic, que podran esser totalment restaurats i, sobretot, una petita àgata amb un sàtir gravat, possiblement del segle I que, dissortadament, va esser trobada fora del seu context original.

L'experiència de treballar junts arqueòlegs menorquins i nord-americans ha estat engrescadora, tant per a l'equip d'Amics del Museu com per a la gent de la Boston University. En aquests moments es mantenen els contactes i a Boston estan intentant organitzar un equip estable, que té previst venir a Menorca el més de febrer de 2002 a concretar els detalls de la propera vinguda a l'illa. S'espera que els darrers esdeveniments internacionals no siguin

un obstacle seriós per a mantenir la col.laboració encetada.

Torre d'en Galmés

El trasllat de part de les tasques de camp del camp de treball a Torre d'en Galmés ve d'una convidada del Conseller de Cultura del Consell Insular a ran de la posada en marxa del projecte de parc arqueològic en aquest important jaciment arqueològic. Amb aquesta finalitat es va redactar un projecte que vol continuar les

investigacions que s'havien fet els anys 70 i 80 a la zona sud del poblat i que consisteix en l'excavació i estudi d'un grup d'edificacions al nord-est de les recollides d'aigua, que hi ha al costat del cercle 7. Es va començar per un cercle d'habitació que, per la part que s'ha excavat enguany, sembla que va ésser destruït i abandonat durant la II Guerra Púnica i que no va ésser reocupat fins a època musulmana.

Els treballs es van desenvolupar en dos torns, els dies 15/28 de juliol i 5/18 d'agost amb un programa de 100 hores en dues setmanes, que incloïa 42 hores de treball de camp i -plantejament de l'excavació, excavació, planimetria i presa de mostres- 48 hores de classes teòriques i pràctiques de taller, i 10 de visites a jaciments.

Hi van participar un total de dinou alumnes, dels quals quinze eren estudiants universitaris d'història i la resta un de robòtica, tres dels darrers cursos d'ESO i una restauradora.

El Museu informa

EXPOSICIÓ VIVES LLULL, L'HOME I EL COL·LECCIONISTA

El proper dia 21 de desembre el Museu de Menorca obre una nova exposició temporal: *Vives Llull, l'home i el col.leccionista*. Aquesta mostra s'organitza dins el marc de l'any Vives Llull, que es celebra al llarg de 2001, en commemoració del centenari del naixement del pintor.

El Museu de Menorca tenia l'obligació de participar en aquesta celebració, pel fet que té dipositada una quantitat important d'obres del seu llegat, -part de la qual ha passat a propietat del Museu- especialment relacionat amb el seu vessant de col.leccionista: pintura, dibuixos, ceràmiques i altres objectes d'art d'èpoques diferents configuren l'exposició. A més a més, s'edita un catàleg complet de l'obra exposada i de tota la resta de la col.lecció, que en total són més de cinc-centes peces.

Amics del Museu de Menorca ha volgut col.laborar, també, en l'edició del catàleg. Per aquest motiu els socis hi tindran un descompte d'un vint-i-cinc per cent.

RENDICIÓ DEL CASTELL DE SANT FELIP

(n. inventari 26519)

A la sala dedicada al segle XVIII s'exposa aquest quadre del pintor italià Giusepp Chiesa. L'obra és feta sobre paper, amb llapis, tinta i aquarel·la; les seves dimensions són 27,5 x 74,5 cm. Representa la rendició de les forces britàniques a l'exèrcit francoespanyol comandat pel duc de Crillon, el 5 de febrer de 1782, fet d'armes amb què finalitza la segona dominació britànica. Les escenes històriques

són un dels gèneres que cultivà G. Chiesa i on es fan ben patents les característiques de la seva obra: la precisió del dibuix, el realisme i el detallisme. El títol del quadre, en castellà, diu: *Vista del castillo de San Felipe situado en la boca del puerto de Mahón de la isla de Menorca. Rendición del mismo castillo y de las fortificaciones adjuntas hecha por las armas británicas mandadas por el Excmo. S.D. Jayme Murray, a las de S.M. Católica capitaneadas por el Excmo S. Duque de Crillon, el día 5 de febrero de 1782.* A més del títol, a la part inferior del quadre hi ha unes anotacions explicatives en cursiva i en català, que indiquen que el quadre està sense acabar o que és un esbós: *esta figura deu venir en linea, en el molí deu faltar gent, o els vestits han de mesclar-se amb el color blau.*

SÍNIES I VINYES, HORTS I MOLINS. UNA MIRADA AL DESAPAREGUT ENTORN RURAL DE MAÓ

Albert Martínez Esteban

Quaderns d'Amics del Museu de Menorca Núm. 1

L'associació inicia amb aquest primer llibre una col·lecció, la finalitat de la qual és contribuir a la difusió, a posar a l'abast de tothom, els coneixements sobre aspectes del patrimoni històric que els investigadors han estudiat pacientment i que, amb la seva edició, culminen un gairebé sempre llarg procés d'elaboració.

El llibre d'Albert Martínez analitza l'entorn immediat de la ciutat de Maó, la zona on el creixement urbà ha anat transformant i fent desaparèixer un espai rural ple d'elements etnològics. L'objectiu no és nostàlgic, és eminentment històric. Com diu l'autor, és oferir a les generacions futures la possibilitat de conèixer el passat, l'origen de la ciutat actual. L'estudi es basa en una extensa tasca d'investigació documental desenvolupada tant a l'Arxiu Històric de Maó com a l'arxiu de l'Ajuntament. Té dues parts. La primera dedicada als aspectes generals: orografia, cultius, molins de vent, estructura de la propietat. I, la segona dedicada als aspectes particulars de les finques on es descriuen les dades dels Camins (de Dalt Sant Joan, de ses Vinyes, de Santa Maria, d'en Guixó, de Gràcia, de na Peluda, des Castell, des camí vell des Castell), de les Sínies (de darrera s'Esplanada, d'en Costabella, des Freginal i d'en Barba-Rossa, de la Plana, des Cuc, d'en Comellas), de sa Punta, del polígon Industrial i de Jardins de Malbúger. La documentació gràfica és també part important de la investigació i conté abundants plànols i fotografies. Es completa l'obra amb un apèndix cronològic sobre el creixement urbà de la ciutat. El preu de venda al públic és de 2000 pessetes; **els socis poden comprar-lo al taulell del Museu per 1.000,- pessetes.**

EL VAIXELL PÚNIC EBUSITÀ DE BINISSAFÚLLER

El derelict de Binissafúller va ser descobert als anys seixanta i al llarg d'uns pocs anys va ser objecte d'espoli, però la fragilitat dels materials amfòrics que transportava el vaixell va determinar l'abandó del jaciment per part dels clandestins.

D'aquesta època hi ha dipositades al Museu de Menorca dues àmfors ibèriques de boca plana. El mes de maig de l'any 1974, el Club Nàutic des Castell va fer entrega al Museu de Menorca de dues àmfors ibèriques molt fragmentades i l'any 1975 la "Universidad Complutense de Madrid" juntament amb el "Centro de Investigaciones Submarinas de Menorca", van realitzar una excavació arqueològica al jaciment, que va donar el següents resultats:

- Recuperació de més d'un centenar d'àmfors ibèriques de boca plana, 4 àmfors púniques fetes a Eivissa, formes PE-14 i PE-15, que formaven part del nòlit principal de la nau, i tres peces de vaixel·la fina, que poden formar part de la vaixel·la de la tripulació del vaixell o del carregament secundari de l'embarcació.
- Documentació de part de l'estructura de fusta del vaixell.
- Recuperació de part del llast de la nau.

La Secció d'Activitats Subaquàtiques dels Amics del Museu de Menorca, ha realitzat tres visites de prospecció arqueològica al jaciment, que han proporcionat més restes ceràmiques, que ens amplien els coneixements que fins el moment teníem d'aquest derelict. S'han recuperat 3 vores d'àmfors púni-

ques ebusitanes, una correspon a una àmfora del tipus PE-22 i dues al tipus PE-16, així com, una vora d'urna púnica ebusitana de vora entrant.

El jaciment es troba situat entre els 14 i els 6 metres de fondària, sobre un fons de roques, arena i altines de posidònia.

La cronologia d'aquest vaixell enfonsat s'ha de situar al segle III aC. El seu origen, segurament, era la ciutat d'Eivissa i la seva destinació primera les costes catalanes o del llevant peninsular on carregaria les àmfors ibèriques de boca plana. En el seu viatge de tornada, es dirigiria cap a Menorca, on va perillar a l'escull que es troba a l'entrada de la cala.

Secció d'Activitats Subaquàtiques

